

- наук. конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження проф. І.Огієнка (26-27 травня 1992 р.). — Львів, 1992. — Ч.І. — С. 190-192.
7. Демський М. Фраземіка в Євангелії Матвія у перекладі І. Огієнка та Т. Хоменка // І.Огієнко (Незабутні імена укр. науки). Тези доп. Всеукр. наук. конференції, присв. 110-річчю від дня нар. проф. І. Огієнка (26-27 травня 1992). — Львів, 1992. — Ч.І. — С. 70-74.
 8. Чепіга І.І. Огієнко про українські переклади Євангельських текстів XVI ст. // Тези доп. наук.-практ. конференції «Духовна і науково-педагогічна діяльність І. Огієнка в контексті укр. національного відродження» (до 110-річчя від дня народження). — Кам'янець-Подільський, 1992. — С. 116-118.
 9. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / Переклад проф. І. Огієнка: Укр. Біблійне Товариство, 2002. — JBV-Dillenburg, 2006. 1375 с.
 10. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки // І. Огієнко [Незабутні імена української науки]. Тези доп. Всеукр. наук. конференції, присв. 110-річчю від дня народження проф. І. Огієнка — 26-27 травня 1992. — Львів, 1992. — Ч.І. — С. 4-16.

The author depicts the factors — that stimulated I. Ohienko to the Bible's-translation and its finishing in difficult conditions in emigration.

Key words and word-combinations: Books, Ukrainian translation, native language, the science of Christ, the Revival, Ukrainian Orthodox, the methodology of translation, Bible, British Bible Society, spiritual purpose, the Gospel.

Отримано: 30.04.2009 р.

УДК 001(477)+262](092)

Богдан Демчук

Протоієрей, Канада

ІВАН ОГІЄНКО (МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН) — БОГОСЛОВ, ТЕОРЕТИК І ПАСТИРСЬКИЙ ДОРАДНИК

У статті йдеться про Івана Огієнка (Митрополита Іларіона) як теоретика і практика Православ'я.

Ключові слова і словосполучення: незалежна Церква, теоретик, наставник-вихователь, подвижник, суспільна служба.

8 серпня 1951 року Митрополит Іларіон на Надзвичайному Соборі УПЦ в Канаді, прийнявши волю православних українців Канади, був обраний Митрополитом Української Православної Церкви в Канаді. Митрополит Іларіон прийняв це рішення Собору зі словами: «Всеканадський Соборе! Твоя воля, це наказ мені, бо воля народу, то воля Божа. Тому твоє обрання мене Митрополитом УПЦК всієї Канади 'приємлю нічесоже вопреки глаголя'» [1, с. 360]. Це був новий розділ в історії УПЦ, вона стала Митрополією. Вона стала окремою самостійною і незалежною Церквою і відтепер могла висвячувати своїх власних ієрархів [2].

Митрополит Іларіон був одним з наймогутніших інтелектуалів і глибокопроникливих теоретиків, яких знала Україна за останніх два століття. Поєднання широти і повноти його думки зі щирою смиренністю і простотою людини викликають не тільки захоплення, але й з великою силою притягають до себе інших. Його філософія з особливою силою промовляє до сердець людей ідеальних, до тих, чії душі не закам'яніли від оточуючої грубості і нечутливості цього світу.

Він до такої міри був любимим і шанованим ієрархом й богословом, якої були отці церкви, до того ж таких сучасних поглядів, що не буде перебільшенням вважати його Отцем Церкви ХХ-го століття. Тому, що його життя підтверджувало його філософію, Митрополит Іларіон особливо дорогий для його колишніх студентів і собратів у Христі, для тих, котрі наслідували вчення його і в своїх серцях ревно берегли, стояли і захищали свого вчителя і наставника-вихователя (ментора), за що були названі «Іларіонівцями». Він вірив, що провідник не може дозволити собі використовувати становища для виправдання неправдомовності чи обману. Справді, ці вади були недопустимі в його характері.

Митрополит Іларіон був відкритою вдачею, прямолінійний і надзвичайно доступний. Студенти в академіях, де він викладав, просто обожнювали його. Вони могли перед ним виливати свою душу в будь-який час дня і ночі. Він ніколи не замикався в колі сучасних професорів і вчителів, а радо солідаризувався з більш яскравим ідеалізмом своїх молодих студентів, радше ніж з важким догматизмом і одноманітним менталітетом своїх декотрих колег. Коротше кажучи, Митрополит Іларіон випромінював всю любов, надію, ідеалізм, сподівання й істинну радість Православної Віри. В той же час він був відчайдушний подвижник, людина строгого посту і молитовного життя.

Якщо хтось із його критиків захоче шукати якусь причину для невдоволення ним, то може знайти. Як богослова? Безпомилковість, непогрішимість не є прибрана в індивідуальну авторитетність («екс-катедра») або інакше. Але, якщо хтось хоче знайти помилку в богословських працях Митрополита Іларіона, то мусить ткати справді дуже обережно і тонко, оскільки це була людина кристалічної душевної чистоти, котра ніколи не думала «про себе», бо жив він в обіймах життєвої єдності та любові з Святими і Богоотцями всіх віків. Як теоретика? Він був непохитний глибокорелігійний Православний Християнин і цілковитий українець, а через те його праці треба судити тільки в такому контексті. Більше того, якщо ми бачимо його критикуючого вестернізм або оцінюючого західний сектаріанізм і римський католицизм, — ми бачимо його однаково критикуючого російський філітизм і православних українців, котрі носять обидва ймення, але не вищу характеристику. У висловлюваннях він був відвертий і прямолінійний — добротність високо цінується в нашому суспільстві — він оцінював бачене так, як він це бачив, причому завжди в світлі Євангелії.

Під час бенкету в честь 75-ліття з дня його народження 5-6 травня 1957р. в Катедрі Пресвятої Тройці в Вінніпезі Його Бла-

женство виголосив слово «Моя ідеологія», коротко заторкнувши й свою відповідь на заклик-спробу Митрополита Андрія Шептицького до поєднання Української Православної і Української Католицької Церков. Владика Іларіон сказав: «Я глибоко радію, отримавши Вашого листа, бо я давно вже мрію про поєднання Церков. Поєднуймося на тій підставі, яка була перед Берестейською Унією! Відкидаймо все римське, відкидаймо все московське, а єднаймося на самому українському православному...» [3, с. 105].

Теоретичні основи Митрополита Іларіона доступні для всіх. Той факт, що краса і любов його життя та думки витікали з надзвичайно чистого і чутливого українського православного серця й душі, є зворушуючим і підбадьоруючим. Пошану і благоговіння викликає поєднання його молодечого ідеалізму з дозрілою обізнаністю реальності. Бо, звичайно, той, хто не усвідомлює і відкрито не ставиться до дійсності, розумно сприймаючи її, той не може підтримувати такий щирий і правдивий ідеалізм. Такого стану досягають тільки ті, котрі свідомі обмеження земної дійсності-реалії, чий ідеалізм вже засвідчений знанням про Бога.

Митрополита Іларіона бачимо в його працях в основному як православного теоретика, перекладача Св. Письма, люблячого та дуже глибоко розуміючого Українську Православну Церкву.

Митрополит Іларіон був «дитям» цієї Церкви. Він студіював і вивчив усе, що міг, так що його Церква таким чином стала невід'ємною часткою його єства. На цю тему він написав багато праць і, як професор Колегії Св. Андрія від 1951 року, попри свою зайнятість ще й викладав курс «Історія Української Церкви». В своїх афоризмах і сентенціях він виразив все, що Церква значила для нього, чим для нього була [4, с. 71].

Це ідеологічне послання було видано спочатку в Холмі в 1944 р. а тоді перевидано в 1972 р., 1973 і 1991 рр. в Вінніпезі (Канада). Не дивно, що він як Першоєрарх під час своїх Архієрейських візитацій у проповідях ділився з вірними своїми думками і поглядами. Він благословив духовенству нашої Церкви читати і нести до сердець вірних ці свої погляди, висловлені у книжці «Любімо свою Українську Православну Церкву». Згодом у 1983 р. ця праця була перекладена на англійську мову і перевидана двомовно. Нижче подаються думки його ідеології. Залишається лише бути вдячному йому за те, що він, як «Добрій Пастир», так ревно дбав за своє стадо!

Любімо свою Святу Православну Церкву. Українська Православна Церква — це жива душа українського народу, його серце. Українська Православна Церква і Україна нероздільні.

Українське православ'я — це віра наших великих і славних гетьманів: Петра Сагайдачного, Петра Дорошенка, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи і багатьох інших.

Українське православ'я — це й віра визначних українських богословів і вчених, таких як митрополит Іларіон Київський, Митрополит Петро Могила, Паїсій Величковський, Константин Острозький, Лаврентій Древинський і сотні інших єклезіастів та інших діячів.

Українська Православна Віра — це віра українських мучеників і святих: Антонія і Теодосія з Печерської Лаври, Афанасія Берестейського (+1648 р.), Димитрія Туптала (+1709 р.) і численних інших святих українського походження. Це правдива, жива і вічна душа України.

«Тож любимо і шануймо нашу Українську Православну Церкву, бо вона Свята, Апостольська і Первозванна...» 1.XI.1962 [5, с. 43].

У працях Митрополита Іларіона розкритий гармонійний і повний світ, всі відмінні деталі життя і думки, натхненні тією самою моральною ідеєю, проходять перед читачем безконечною процесією. В цьому авторі заложено таке величезне багатство морального змісту, котре палко стремить знайти вираження, що навіть понад 1000 праць і 70 років трудолюбивого життя не були достатніми, щоб передати світові бажані слова й думки. Захоплений пристрасним бажанням проповідувати, наш автор швидко накладає одну ідею на другу, одне теоретичне правило на інше. Напруженій увазі читача бракує часу слідувати за очима, перериваючи кожної хвилини читання, він далі слідує за лінійками просто читати, завдяки лаконічності і важливості. Це, однак, не через незрозумілість або незбагненність експозиції чи невиразність думки, а радше через переповнення змісту. Думаю, що таке явище не цілком відоме українській літературі.

Читати Митрополита Іларіона — досить важке і виснажливе завдання, проте разом з тим таке чудове! Прочитання п'ятдесяти сторінок його праці для читача дає стільки роздумувань, як прочитання якогось іншого автора, може, й п'ятиста.

Був час, коли Митрополита Іларіона звинувачували у безтенденційності, але тільки тому, що немає в чому його звинуватити як людину послань. Розглядаючи діяльність Митрополита Іларіона, необхідно провести лінію між церковним діячем і мовознавцем. Дотримуючись цього розмежування і маючи справу лише з мовознавцем, будемо називати його світським іменем — проф. Іван Огієнко. І це більш підходить через те, що більшість його творчого доробку як мовознавця перед його висвятою в духовний сан в 1940 р. була під авторством Іван Огієнко. Місце д-ра Огієнка в історії українського літературознавства і формуванні української стандартної мови ще чекає об'єктивного оцінення, дослідження. Його кредит є нормалізація української літературної мови, однак, безперечно, проф. Огієнко брав участь (з Є. Тимченком і А. Кримським) у викладанні української граматики (травень 1918 р.), він старався поширювати мовний стандарт Східної України на Західну. І навіть у цих застосовуваних аспектах мови його праця на його Батьківщині, яку він був вимушений покинути, часто позначалася ярликом парافіальності, як застарілий підхід, брак судження і надмірність патріотизму. Це помітно зросло після його прибуття в 1947 році до Канади, де він жив до останніх днів свого життя (помер в 1972 році у Вінніпезі). Він не мав доступу до потрібних йому матеріалів, а, крім того, весь час був зайнятий еkleзіастичними справами, тому його літературознавче зацікавлення перейшло в гоббі-улюблене заняття. Огієнко ніколи не

був високочолом лінгвістом, проте головним чином популяризатор і упорядковувач (sic) [6].

Звертатимемось до того, що віримо, є правдивим вираженням прогресу власного духовного розвитку автора, підтвержене його працями. В Митрополита Іларіона зображення закону фізичного життя й щоденна публічна картина не були результатом наперед сформованого теоретичного і морального світогляду, цей світогляд формувався з тією самою індуктивною поступовістю, з якою абсорбовано тепер його читачами. Митрополит Іларіон як письменник, який зображував дійсність, залишається однаковим протягом його всієї 60-річної літературної діяльності. В той час як завзятий оборонець Православ'я він відкрився для себе і для світу лише в останні два десятиліття свого життя.

У своїй праці «Тяжке завдання Українського Архієрея» (Холм, 1940) він говорить про радість і труднощі, які лежать перед ним і перед нами всіма, оскільки ми починаємо відроджувати стару Українську Церкву. «Найбільше й найміцніше щастя людини — служба своєму Народові. Все в світі минає, все гине,— але служба своєму народові ніколи не забувається, бо це служба Богові» (op. cit.; ст. 21) Митрополит Іларіон 35 років свого життя присвятив праці як автор на різноманітні теми, включно з релігійною, і сотні праць, надрукованих в роках 1905-1940, тобто до того, як був «вибраний» стояти на чолі проводу свого народу. Якщо хтось знову захоче переглядати всі його праці, починаючи від 1897 року, то скажемо відразу, що всі вони ведуть до одного і вони всі скажуть читачеві одне: «Служити народові — то служити Богові». Вибравши людське серце як об'єкт спостереження без дальшого загального теоретичного поняття, і таким чином роблячи повністю можливим для читача триматися думки автора крок за кроком, Митрополит Іларіон вказує, що зародкові моральні правила і моральні підсумки в тих самих законах серця, спочатку чисто суб'єктивні, антропологічні як, наприклад, небезпека гордині — в «Обожненні людини» (1954), або сила смиренності — у «Як поводитися в Божому Храмі» (1983).

Беручи це до уваги, праці Митрополита Іларіона повинні бути оцінені кожним, і кожен повинен бути вдячний за них, незважаючи на відмінності світогляду, тому що метод думання автора індуктивний, теоретичний і інтуїтивний. Автор не є пропагандист, спокушувач і спокушений, Він безмежно ерудований проповідник, сповідник і спричинюючий сповідання.

Не будемо йти за письменником, але переконаємось, що немає меж впливу скромного і любимого проповідника Христового милосердя, а тільки безперервна простора і просвічена сфера духовної єдності людей, націй і поколінь в Христовій правді і любові.

Серед українців Митрополит Іларіон відомий за своє популярне мотто: «Служити народові — то служити Богові». Це слова його першої проповіді з нагоди номіната на єпископа 19 жовтня 1940 р. Син Митрополита Анатолій пригадував, коли його батька запитав німець-

кий представник розказати про тяжкі часи в його житті і його Церкви в час окупації держави, то «Митрополит Іларіон розказав про своє спостереження, в той час як німець старався скоректувати його. Але коли цей же запитав, чому мій батько вмішується в громадські та інші нецерковні справи, то Тато відповів: «Служити народові — то служити Богові». Дипломат був надзвичайно вражений і задоволений такою відповіддю. Осмисливши все це, він став іншою людиною, він зрозумів і хвалив Тата за його думки» [7, с. 5]. Цікаво, що, читаючи книжку, Митрополит Іларіон тримав поруч заготовлені чисті карточки розміром 6 см на 10 см і завжди виписував потрібні чи важливі слова й вислови. Ті афоризми і сентенції він часто використовував у своїх проповідях.

«Кожен Священик Української Церкви все життя своє добре пам'ятає, що «Служити Народові — то служити Богові», а тому самовіддано служить своєму Українському Народові: 1) в Церкві Богослуженнями й Требами; 2) пастирством; 3) учительством; 4) законотворчеством по школах; 5) культурно-освітньою працею в парафії; 6) місійною службою; 7) добродійною опікунчою працею для сиріт, вдів, немічниць та старих своєї парафії; 8) життям своїм подає добрий приклад побожного, морального й національного життя. Такий Священик є справді пастир» [8, с. 57].

У 1957 р. о. Сергій Герус написав статтю під назвою «На службі Богові і народові», яка була надрукована у «Вірі і Культурі». Стаття через афоризм була інтерпретована як служити людям лише української національності. Тоді Митрополит Іларіон написав спеціальну монографію, назвавши її «Служити народові — то служити Богові. Богословська студія», в якій він пояснив, що ми повинні служити всім людям. Він підкреслив, що любити — то значить служити. Якщо любимо Бога, ми мусимо служити Йому будучи слугами людей — тобто послужити будь-кому, хто потребує допомоги. Це гасло було вперше «виголошене» в 1940 році як слово в день наречення його в Єпископи в Холмському Катедральному Соборі 19 жовтня 1940 року. Ціле своє життя він доповнював цю працю, аж коли вона була «перевидана» у Вінніпезі 1965-го року. Митрополит Іларіон був унікальний у своєму твердому переконанні щодо суспільної служби.

Друга, наголошувана Митрополитом Іларіоном протягом його життя, думка була втілена в богословсько-філософській книзі «Обожнення людини», яку Українське Наукове Православне Богословське Товариство видало у Вінніпегу в 1954 році. Тема цієї праці, дуже стисло, це для чого людина живе на цьому світі, і як вона може в своїх почуттях, думках і вчинках якнайближче наблизитися до Бога. Він створив оригінальний вислів обожнення для того, щоб виразити свою ідею про взаємозв'язок людини з Богом. Ця книга показує, що він був зацікавлений у християнстві як універсальній силі, а також свідчить про особливу турботу за українців.

Митрополит Іларіон також писав релігійні вірші. Збірка його поезій «Філософські містерії» вийшла друком у 1957 р., головною

темою якої є те, що віра, релігія і знання, ведучи до правди, — ніколи не вступають у конфлікт між собою. А слово Правда Владика використовував для концепції правди і правосуддя. Як інтелектуал, Митрополит був захоплений вченням Св. Івана в Новому Завіті: «Пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!» [Ів. 8:32].

Нижче наводимо уривок з «Філософських містерій»:

*Я Всесвіту дав свої вічні накази:
Щоб Правда й Любов панували,
Щоб Зла береглись, як труйної зарази,
Й росли мої Ідеали.*

*Широкий Світ, а в ньому дива
У в очі б'ють на кроці кожнім,
І правда, як зоря грайлива,
Крокує в русі переможнім.*

*Господь — то правда совершенна,
Й немає й крихітки Зла в Ньому, —
І вийшла з рук Його Вселенна
Пречиста в твориві святому [9, с. 12, 30, 32].*

Так, Митрополит Іларіон був впевнений, що знання не перешкоджає вірі, воно насправді зміцнює віру. В цій вірі він був винятком в православ'ї, в якому до деякої міри є боязнь, що забагато раціонального думання відхиляє від віри. Митрополит Іларіон наполягав на високій освіті духовенства, вважаючи, що духовенство мусить мати справу з людьми різних рівнів освіти тощо («Священик і університетська освіта. Звернення», 1964) [10].

Ще одною великою життєвою турботою Митрополита Іларіона було очищення і виправлення Православ'я від неправославних впливів. На цю тему він писав книжки і статті. Так, у 1957 р. він написав «Православна Віра», в якій виразно окреслив чистоту Православ'я, щоб, таким чином, не було ніяких непорозумінь чи неправильностей.

Послання Його Блаженства Владика Митрополита Іларіона «Творімо Домашню Церкву» є підставою вважати одним з найбільших з його Послань на церковно-релігійні теми щодо суті. У наш час, час великого наступу на релігію, Домашня Церква, багато Домашніх Церков є тими кінцевими цеглинами, з яких складається і без яких не може існувати Церква Христова.

Найвище завдання Церкви — це евангелізація. Отже, й перше та найважливіше завдання місії Церкви — це будувати Домашню Церкву, тобто звертати якнайбільшу увагу на релігійно-виховний стан кожної поодинокі родини, яка належить до нашої Церкви («Творімо Домашню Церкву», 1966) [11, с. 104-107].

Митрополит Іларіон здобув пошану й високу міжнародну думку для Української Православної Церкви в Канаді, якої вона ніколи до того не знала. Він заслужив це своїм провідництвом, покращенням релігійної і навчально-виховної дисципліни в Колегії Св. Андрея і

бездоганним ідеальним прикладом своєї особистості, завдяки чому він також притягав до себе студентів і велику кількість священників у Канаді. Для запевнення неподільної лояльності він видав звернення, що ні один священник не може належати до політичної партії. Митрополит Іларіон заохочував до будови церков і до великої міри збільшив число парафій.

Як проповідник, Митрополит Іларіон наголошував на пастирському богослов'ї. Він наголошував, що проповідник повинен обслуговувати своє стадо в усіх аспектах: проповідуванні, літургії, суспільній праці, релігійному вихованні тощо. Гомілетика (мистецтво проповідання) відноситься до пастирського богослов'я і вважається необхідним предметом в Православних духовних семінаріях. З метою ознайомлення з вірними і проповідування Митрополит Іларіон одну за одною відвідував свої парафії з візитаціями. Стиль його проповідей був простий, але дуже чіткий, зрозумілий і надзвичайно цікавий. Великі маси народу збиралися послухати його. Він був як людський магніт. Його проповіді завжди були своєчасні, вони відображали сучасні питання і теми. Однією з його улюблених тем була роздумування про людину, про знецінення людини — людини, позбавленої її гідності, її принципів, і з якою поводитися як з математичною фігурою.

Для відповідної підготовки майбутніх «пастирів» у 1955-56 рр. Владика викладав курс Пастирського Богослов'я в Колегії Св. Андрія. В цей час цього курсу було достатньо для успішного закінчення студій, а тепер цей курс це лише вступ до чотирьохрічної програми Пастирського Богослов'я. Цю працю Митрополита Іларіона Колегія Св. Андрія видрукувала у 1978 р. Бачучи недостачу навчального матеріалу, Митрополит Іларіона видав напрямні для священників, щоб таким чином вони могли *«правильно служити у Божому Винограднику з чистим сумлінням»* («Архипастирські послання, постанови і практичні вказівки для духовенства Української Православної церкви в Канаді»). Це було видано у 1971 році, а третє видання з благословення Митрополита Василя побачило світ 1986 року — «з поправками і додатками, щоб вони були актуальними і щоб усі священники могли користуватися ними і згідно однаково служити». Митрополит Іларіон у своїй праці «Будівничі й Руїнники Української Православної Церкви» («Слово Істини». — 1950. — Ч. 6 (30), квітень), затверджує цю думку словами: «А за всіх тих, що чесно працюють тепер для розвитку Святої Української Православної Церкви, цілою Церквою помолімося і попросімо в Господа — Многії їм літа!» Митрополит Іларіон також видавав практичні вказівки священникам у виді невеличких брошур *«Як служити Святу Літургію»* (1951 р.), *«Архипастирська Літургія і підготовка до Архипастирської візитації»* (1954 р.).

Вплив Митрополита Іларіона як «Пастирського Батька», Людини з великої літери, високоосвіченої, ученого і державного мужа та широкого соборноправника, який проповідував не тільки на словах, а й на ділі, відчувається донині, особливо в Україні. Так, проф. Микола Тимошик захистив свою докторську дисертацію на тему «Голгофа

Івана Огієнка», яка книжкою вийшла у 1997 р. Це сталося після дослідження архівних матеріалів Митрополита Іларіона в Консис-торії УПЦК і Колегії Св. Андрея у 1997 р. Результатом другого дос-лідження стала книжка «*Лишусь навіки з чужиною*», випущена в Ук-раїні (2000 р.). Досліджували архів Митрополита Іларіона також отець д-р Юрій Мицик, правнучата племінниця Митрополита д-р Ірина Тюрменко і д-р Віктор Брехуненко. Всі троє вчені з України.

Багато праць Митрополита Іларіона вже перевидані в Україні. Багато студентів вивчають його багатогранне життя і творчу діяль-ність. В Канаді праці Митрополита Іларіона у свій час ще за життя Митрополита Іларіона видавалися Інститутом Дослідів Волині і ТОВА-риством «Волинь». Всі книжки, які залишилися тепер завдяки щедрій пожертві і невтомній праці членів управ у Вінніпезі, переслані в Україну для укомплектування творами Митрополита Іларіона університетсь-ких бібліотек, духовних семінарій, а також і бібліотек особистих, щоб таким чином був якнайбільший доступ до його вчення. Таких пачок було вислано 390, в середньому по 30 кг кожна! І таким шляхом Вели-кий Мислитель, Славний Син України хоч не фізично, а своїм друко-ваним словом повертається додому, в Україну, за якою він так тужив, не перестаючи мріяти про той час, коли зможе повернутися.

Протопресв. д-р Степан Ярмусь, колишній студент Митрополи-та Іларіона, про Митрополита Іларіона згадує: «Ті, хто слухав його лекції, знали, що можуть переказати його слово в слово. Зрозуміти його працю не завжди вдавалося легко, проте великою нагородою було просто витати в світі проф. Івана Огієнка — Митрополита Іларі-она — і бути учасником його духа — це вартувало нашої сили і непо-сильної праці, бо ця праця дійсно збагачувальна» [12, с. 17-19].

Настав уже час, щоб ми серйозно взяли до уваги ознайомлення Митрополита Іларіона з англomовним світом за допомогою перекладів його праць на англійську мову. Ми щасливі, що маємо вже деякі праці перекладені на англійську мову, як наприклад: «*Як поводитися в Бо-жому Храмi*» (Вінніпег, 1983 р.), «*Любімо свою Українську Православ-ну Церкву*» (Вінніпег, 1983 р.), «*Українська Православна Церква*» (Він-ніпег, 1986 рік), «*Князь Володимир прийняв Православіє*» (Савт Бавнд Брук, 1988 р.) «*Канонізація Святих*» (*Українське Православне Слово*. — Ч. 25: 6-7 (1992), ч. 26 (1993), ч. 26 (1994), ч. 28, 1-3 (1995) («*Віс-ник*»). — Вересень (2005) — лютий (2006). Життя і творча діяльність д-ра Івана Огієнка (Митрополита Іларіона) вшановується на симпози-умах в Канаді, Америці, Європі і в самій Україні. Багато його праць були надруковані, а інші ще чекають на свій вихід у світ.

Ця усміхнена і ласкава благородна «Людина віку» був улюблен-цем загальної маси, проте, мабуть, його найбільший вплив був на студентів. Він передав їм чудову духовну спадщину і залишив їм для наслідування приклад свого власного життя.

Невірно і не личить нам, православним українцям, тримати цю «ПЕРЛИНУ» лише для себе самих. Ми повинні поставити перед собою завдання перекласти і видати стільки праць Митрополита Іла-

ріона англійською мовою, скільки можливо, щоб таким чином увесь світ міг ознайомитися з людиною, котра сказала: «Служити народові – то служити Богові!».

27 лютого 2001 р. Доповнено і переопрацьовано 12 жовтня 2006 р.

Список використаних джерел:

1. Головніші дати в історії Української Православної Церкви в Канаді за 85 років її існування // Рідна Нива. – Вінніпег, 2003.
2. Мулик-Луцик Ю. Історія Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Установлення Митрополії УГП Церкви в Канаді і обрання Митрополита Іларіона її першим Першоієрархом. – Вінніпег, 1992.
3. Митрополит Іларіон. Моя ідеологія // Рідна Нива. – Вінніпег, 1973.
4. Митрополит Іларіон. Ідеологія Української Православної Церкви. – Вінніпег, 1991.
5. Митрополит Іларіон. Любімо Свою Українську Православну Церкву. – Вінніпег, 1966. – 43 с.
6. Шевельов Ю. Етимологічно-семантичний словник української мови, авторства Митрополита Іларіона – Івана Огієнка / Під ред. Юрія Мулика-Луцика // Інститут Дослідів Волині (34), 1979. – Т. I. – 365 с.; Гарвардські українські студії. – Том VI. – №1. – Березень, 1982. – С. 96.
7. Тіменик З. Огієнкові афоризми і сентенції. – Львів, 1996. – 96 с.
8. Митрополит Іларіон. Ідеологія Української Православної Церкви. – 1991.
9. Митрополит Іларіон. Філософські Містерії. Твори. – Вінніпег, 1957. – Том I. – 336 с.
10. Віра і Культура. – Вінніпег. – 1964. – №10.
11. Рідна Нива. – Вінніпег, 1966.
12. Ярмусь С. Феномен Івана Огієнка (Митрополита Іларіона). – Київ-Вінніпег, 1998. – 26 с.

The article deals with Ivan Ohienko as a theorist and practical worker of Orthodoxy.

Key words and word-combinations: independent Church, theorist, tutor-educator, public service.

Отримано: 2.08.2009 р.